

„Bezrobocie w województwie łódzkim a zmiany gospodarcze w roku 2009”

- dr Tadeusz Żaczek

Po 1989 roku zauważamy silną dynamikę poziomu bezrobocia w Polsce. Najwyższy wskaźnik poziomu bezrobocia w skali kraju wyniósł w tym okresie w roku 2002 i osiągnął ponad 20% ponad 3 mln 200 tys. osób pozostających bez pracy).

Sytuacja zmieniła się radykalnie od 2005 roku, kiedy to stan bezrobocia zaczął szybko spadać. W województwie łódzkim poziomy bezrobocia odpowiadały w zasadzie średniej krajowej. I tak, pod koniec 2004 roku stopa bezrobocia wynosiła tu 19,6%, a na końcu 2006 roku 14,8%. W 2009 roku biorąc pod uwagę ogólnoświatowy kryzys finansowy i gospodarczy stopa bezrobocia w województwie łódzkim wynosiła 11,1% (w kraju 11,4%), co oznacza, że bez pracy pozostawało 122 611 osób w wieku produkcyjnym. Najwyższy poziom bezrobocia notowany był w powiecie kutnowskim (15,9%), tomaszowskim (14,9%) oraz opoczyńskim (14,5%) i łaskim (14,2%). Najniższe bezrobocie występowało w powiatach skierniewickim (6%), rawskim (7,3%), łowickim (8,5%) i łódzkim (8,7%). Różnica między najwyższą, a najniższą stopą bezrobocia jest ponad dwukrotna. Przyczyny tak istotnego zróżnicowania stopy bezrobocia w województwie łódzkim są różne. Do najważniejszych należą:

1. *Zróżnicowana struktura gospodarcza powiatów.* Obszarem dominującym w województwie jest aglomeracja łódzka obejmująca miasto Łódź oraz część powiatów: pabianickiego, zgierskiego, brzezińskiego i łódzkiego wschodniego – tu znajdują się największe zakłady przemysłowe. Drugim istotnym obszarem przemysłowym jest okręg bełchatowski (kopalnia odkrywkowa węgla brunatnego, elektrownia). Pozostałe tereny to obszary rolnicze z rozwiniętym przemysłem i sektorem usług w miastach.
2. *Dostępność obszarów metropolitarnych w niektórych powiatach woj. łódzkiego.* Oddziałuje to na niski poziom bezrobocia nie tylko w powiatach leżących blisko Łodzi, ale również sąsiadujących z metropolią warszawską. Niskie bezrobocie występuje zatem w dobrze skomunikowanych z Warszawą powiatach: skierniewickim, rawskim, łowickim.
3. *Dostępność infrastrukturalna podregionu.* Biorąc pod uwagę ten czynnik, powiatami szczególnie atrakcyjnymi dla inwestorów są: radomszczański, piotrkowski, tomaszowski, rawski, zgierski oraz skierniewicki.

Zmiany w strukturze bezrobocia według zawodów w województwie łódzkim na tle kraju.

Struktura bezrobotnych według zawodów w I półroczu 2009 r. w woj. łódzkim przedstawiała się następująco¹:

- 1) sprzedawcy – 6261 osób (5,5% ogółu bezrobotnych),
- 2) szwaczki – 4008 osób (3,5% ogółu bezrobotnych),
- 3) asystenci ekonomiczni (technik ekonomista) – 2410 osób (2,1% ogółu bezrobotnych),
- 4) ślusarze – 2399 osób (2,1% ogółu bezrobotnych),
- 5) robotnicy pomocniczy w przemyśle przetwórczym – 2095 osób (1,8% ogółu bezrobotnych),
- 6) robotnicy budowlani – 1920 osób (1,7% ogółu bezrobotnych),
- 7) technicy mechanicy – 1914 osób (1,7% ogółu bezrobotnych),
- 8) pracownicy biurowi (technik prac biurowych) – 1700 osób (1,5 % ogółu bezrobotnych),
- 9) robotnicy gospodarczy – 1696 osób (1,5% ogółu bezrobotnych),
- 10) krawcy – 1650 osób (1,5% ogółu bezrobotnych).

Zatem, co 20 bezrobotny w połowie roku 2009 zarejestrowany w woj. łódzkim to sprzedawca, a ponad 9% bezrobotnych zgrupowanych w 20 zawodach o najwyższym poziomie bezrobocia to przedstawiciele zawodów ekonomiczno-administracyjnych. Warto zauważyć, że z danych dotyczących lat 2006 – 2009 zawody: sprzedawca i szwaczka były zawodami w całym tym okresie, o największej liczbie bezrobotnych. Natomiast najwyższe spadki bezrobocia obserwuje się w zawodach: mechanik samochodowy (o 56,2%), robotnik placowy (o 53,3%) i murarz (o 50,8%).

Z badań przeprowadzonych w 2009 roku przez Łódzkie Centrum Doskonalenia Nauczycieli i Kształcenia Praktycznego² wynika, że zauważa się znaczny brak stabilności na rynku pracy w regionie łódzkim. Istotna nadwyżka podaży miejsc pracy nad popytem w niektórych kategoriach zawodowych będzie zmuszać do zmiany kwalifikacji części absolwentów szkół zawodowych. Sytuację pogarsza zwiększający się popyt na pracowników posiadających kilkuletnie doświadczenie w określonych zawodach.

---

¹ Dane Ministerstwa Pracy i Polityki Społecznej.

² Edukacja, gospodarka i rynek pracy w województwie łódzkim, Analizy i badania Nr 1, oprac. L. Kuras, Łódzkie Centrum Doskonalenia Nauczycieli i Kształcenia Praktycznego, Łódź 2010, s. 25.

Należy podkreślić, że trudności ze znalezieniem pracy nie dotyczą tylko wskazanych powyżej grup zawodowych. Lista grup zawodowych, obejmujących ogółem 41 zawodów, w których zarejestrowanych w województwie łódzkim było łącznie 50 598 osób bezrobotnych przedstawia się następująco:

1. Pracownicy biurowi i administracyjni – 8923 osoby
2. Sprzedawcy – 6261 osób
3. Pracownicy przy pracach prostych – 7750 osób
4. Robotnicy obróbki metali i mechanicy maszyn i urządzeń – 7747 osób
5. Pracownicy branży włókienniczo-odzieżowej – 7538 osób
6. Pracownicy branży budowlanej – 5503 osoby
7. Pracownicy branży spożywczej – 1942 osoby
8. Kierowcy – 1208 osób
9. Pracownicy branży rolniczej – 667
10. Pracownicy branży usługowej – 3059.

Widać z powyższej listy, że co najmniej co 10 bezrobotny w województwie łódzkim to osoba posiadająca kwalifikacje pozwalające na podjęcie pracy w szeroko pojętej administracji lub handlu. Inna grupa zawodów, w których notuje się wysokie wskaźniki bezrobocia, to zawody należące do branży związanej z obróbką metali i naprawą maszyn i urządzeń. Są to ślusarze oraz mechanicy różnego rodzaju pojazdów mechanicznych – technicy mechanicy, mechanicy maszyn i urządzeń przemysłowych, mechanicy pojazdów samochodowych. Wśród grup zawodów o najwyższej liczbie bezrobotnych znajdują się także zawody branży włókienniczo-odzieżowej (szwaczka, dziewiarz, technik technologii odzieży, przędzacz, technik włókiennik, krojczy) oraz zawody należące do grupy określanej mianem prac prostych (sprzątaczką, dozorczy, robotnicy placowi, portierzy, robotnicy drogowi, prasowaczki).

Skalę problemu odnoszącą się do trudności ze znalezieniem pracy w większości wymienionych tu zawodów, może zobrazować ilość ofert miejsc pracy zgłoszonych w okresie od stycznia do końca czerwca 2009 roku w urzędach pracy w całym kraju. Tak na przykład w zawodzie piekarza zgłoszono 1852 oferty pracy (liczba bezrobotnych w zawodzie piekarz w województwie łódzkim wynosiła w tym okresie ok. 800 osób), w zawodzie stolarza – 2776 ofert pracy (liczba bezrobotnych w tym zawodzie w województwie łódzkim wynosiła w tym okresie ponad 800 osób, w zawodzie mechanik maszyn i urządzeń – 531 ofert pracy (liczba bezrobotnych osób, w tym zawodzie w województwie łódzkim wynosiła w tym okresie ponad 760 osób). Warto zauważyć, że liczba zgłoszonych ofert pracy w całym kraju w pierwszym

półroczu 2009 roku w niektórych zawodach jest często mniejsza od liczby bezrobotnych w województwie łódzkim. Były więc zawody o bardzo wysokim poziomie bezrobocia a jednocześnie o niskim na nie zapotrzebowaniu. Uogólniając, z danych z Wojewódzkiego Urzędu Pracy wynika, że na liczbę 50 598 bezrobotnych w zawodach wyżej wymienionych, w okresie od początku stycznia do końca czerwca 2009 roku, zgłoszono do powiatowych urzędów pracy w województwie łódzkim 20191 ofert pracy.

Konieczne szybsze zmiany w edukacji

Chcąc uzyskać szerszy obraz problemów związanych z brakiem pracy nie można rozpatrywać stanu bezrobocia w danym okresie czasu na danym terytorium bez systemu kształcenia, zwłaszcza kształcenia zawodowego. Szkoły bowiem często kształcą i „wypuszczają” na rynek pracy osoby wykwalifikowane w mało atrakcyjnych zawodach dla potencjalnych pracodawców. I tak w zawodzie murarza, gdzie liczba bezrobotnych w województwie łódzkim pod koniec czerwca 2009 roku wyniosła 1380 osób, kształcenie w klasach pierwszych szkół zawodowych podjęło o 165% więcej uczniów w stosunku do liczby absolwentów szkół zawodowych z tego roku w tym zawodzie. Podobnie kształtowała się sytuacja w innych zawodach, na przykład mechanik pojazdów samochodowych, w którym to zawodzie zarejestrowanych było ponad 600 bezrobotnych, kształcenie w klasach pierwszych szkół zawodowych podjęło w 2009 roku 864 uczniów, czyli o 300 więcej niż absolwentów z tego roku w tym zawodzie. Natomiast w zawodzie technik mechanik, w opisywanym okresie bez pracy pozostawało ponad 1900 osób (zgłoszono dla nich 19 ofert pracy), w klasach pierwszych techników w tym zawodzie podjęło 677 uczniów co oznacza czernastoprocentowy wzrost liczby nowoprzyjętych uczniów w stosunku do liczby absolwentów. Mało optymistycznie wyglądała sytuacja pod tym względem także dla zawodów: technik ekonomista oraz sprzedawca.

Innym zagadnieniem pojawiającym się w obszarze kształcenia (w tym) kształcenia zawodowego jest „moda” na kształcenie w określonym zawodzie. Obecnie „modnym” zawodem, który chętnie wybiera młodzież ponadgimnazjalna jest np. technik architektury krajobrazu, gdzie liczba uczniów klas pierwszych wzrosła do liczby absolwentów o ponad 250% (2009 r.).

Istnieją też pozytywne zjawiska na rynku edukacji, spowodowane dynamicznymi zmianami polegającymi na dostosowaniu kierunków kształcenia zawodowego do rzeczywistych potrzeb rynku pracy.

Pojawiają się nowe zawody, w których bezrobocie prawie nie występuje. Do takich zawodów należy zaliczyć zawód: technik mechatronik, w którym zarejestrowanych było w województwie łódzkim w połowie 2009 roku 12 bezrobotnych, a wzrost liczby uczniów, biorąc pod uwagę klasy pierwsze i absolwentów wyniósł ponad 200%. Optymistycznie kształtuje się także sytuacja w kształceniu i zatrudnianiu w branżach takich jak: turystyka, hotelarstwo, logistyka i spedycja. Na uwagę zasługuje też kształcenie w branży informatycznej. W 2008 roku w technikach województwa łódzkiego kształciło się łącznie 2696 informatyków oraz 456 teleinformatyków. Choć w tym czasie było 356 bezrobotnych informatyków, to tylko 47 osób pozostawało bez pracy dłużej niż rok, co wskazuje, że w tym zawodzie nie występuje problem długotrwałego bezrobocia. Wiąże się to z pojawianiem się szeregu inwestycji z zakresu spedycji i logistyki (drugie co do wielkości w skali kraju skrzyżowanie autostrad pod Strykowem) oraz zakładów nowoczesnych technologii (montownia firmy Dell).

Podsumowując należy stwierdzić, że:

- Zawody o najwyższym wskaźniku bezrobocia w województwie łódzkim są z reguły zawodami, dla których rzadko pojawiają się oferty pracy. Do zawodów, w których nadwyżka bezrobotnych w stosunku do ofert pracy przekracza kilka a nawet kilkadziesiąt razy należą: technik mechanik, krawiec, asystent ekonomiczny, ślusarz,
- Zawody o najwyższych poziomach bezrobocia w województwie łódzkim są często jedynymi z najchętniej wybieranych kierunków kształcenia przez absolwentów szkół gimnazjalnych. Dotyczy to takich zawodów jak: sprzedawca, technik handlowiec, murarz, mechanik – operator pojazdów i maszyn rolniczych, mechanik pojazdów samochodowych, elektryk, cukiernik, technik budownictwa, technik mechanik, technik technologii odzieży, technik rolnik, technik żywienia i gospodarstwa, technik ekonomista.
- Uczniowie, rodzice i nauczyciele dysponują małą wiedzą dotyczącą regionalnego rynku pracy, jego struktury i aktualnych oraz przyszłych potrzeb.
- Istnieje potrzeba działań informacyjnych w celu uświadamiania przede wszystkim rodziców i uczniów szkół gimnazjalnych w zakresie obecnych i przyszłych zapotrzebowań na rynku prac.
- Istnieje konieczność kształcenia uczniów w kierunku świadomego planowania swojej kariery, nie tylko pod kątem własnych zainteresowań lub istniejącej aktualnie „mody” na dane kierunki kształcenia, ale także szans na znalezienie zatrudnienia po ukończeniu szkoły. Należy pilnie rozważyć zatrudnienie doradców zawodowych, zwłaszcza w szkołach gimnazjalnych i ogólnokształcących ponadgimnazjalnych.

- Ze względu na położenie Łodzi i całego regionu łódzkiego oraz dynamicznym rozwojem branży handlowej i logistycznej uzasadnionym wydaje się być rozwój kierunków kształcenia w zawodach związanych z szeroko pojętą sferą dotyczącą handlu i logistyki.
- W związku z nasyceniem rynku przedstawicielami zawodów o najniższych kwalifikacjach z branży budowlanej (robotnik budowlany, murarz, malarz budowlany), szkolnictwo zawodowe powinno dokonywać zmian w celu kształcenia specjalistów z zakresu konstrukcji nowych technologii w budownictwie, systemów grzewczych i klimatyzacyjnych.
- Systematyczny rozwój w ostatnich latach branży turystycznej i hotelarskich w Polsce, w tym także i w województwie łódzkim wymaga działań związanych z otwieraniem kierunków kształcenia w zawodach takich jak: technik hotelarstwa, technik obsługi turystycznej i pokrewnych. Należy szczególnie zwrócić uwagę na jakość kształcenia, przede wszystkim w zakresie znajomości języków obcych, umiejętności interpersonalnych oraz znajomości kultur.
- W wyniku przeprowadzonych szeroko zakrojonych analiz³ wydaje się, że zawodami przyszłości w województwie łódzkim będą między innymi: technik informatyk, technik elektronik, technik mechatronik oraz zawody związane z usługami osobistymi, rekreacją, turystyką i rozrywką. System kształcenia zawodowego powinien podlegać ciągłemu unowocześnianiu, zarówno pod względem prezentowanych treści, jak i realizowanych zadań i wykorzystywania nowoczesnych środków dydaktycznych i pomocy naukowych.
- Organy prowadzące szkoły zawodowe winny szczegółowo analizować zasadność otwierania dużej liczby oddziałów w zawodach o niszowym charakterze oraz nie mających szans rozwojowych w kontekście istniejących rynków pracy.
- W programach nauczania szkół zawodowych należy uwzględnić jeszcze bardziej niż dotychczas oczekiwania pracodawców wobec potencjalnych kandydatów na pracowników. Z dotychczasowych badań przeprowadzonych w 2009 roku przez ŁCDNiKP⁴ wynika, że oprócz doświadczenia zawodowego, którego szkoły nie mogą zapewnić swoim absolwentom, najbardziej pożądaną przez pracodawców kompetencją to: umiejętności interpersonalne, wykształcenie wyższe, znajomość języków obcych, umiejętność obsługi komputera, posiadanie prawa jazdy, wiedza kierunkowa, znajomość branży, umiejętność zarządzania.

---

³ Strategia Rozwoju Województwa Łódzkiego na lata 2007 – 2010, [w:] http://www.lodzkie.pl/export/download/bip_strategia-lodzkie-2007-2020.pdf

⁴ Analiza internetowych i prasowych ofert pracy. Analizy i badania Nr 3, oprac. L. Kuras, Łódzkie Centrum Doskonalenia Nauczycieli i Kształcenia Praktycznego, Łódź 2010, s. 30.